

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 24/2023)

София, 21 юни 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Засети площи с пролетници	3
1.2	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди.....	4
1.3	Площи и производство от трайни насаждения	4
1.4	Площи и производство от етерично-маслени култури	5
2.	Външна търговия с основни земеделски култури.....	5
2.1	Зърнени и маслодайни култури	5
2.2	Плодове и зеленчуци	7
3.	Цени	8
3.1	Зърнени и маслодайни култури.....	8
3.2	Плодове и зеленчуци	9

Забележки: *Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.*

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Засети площи с пролетници

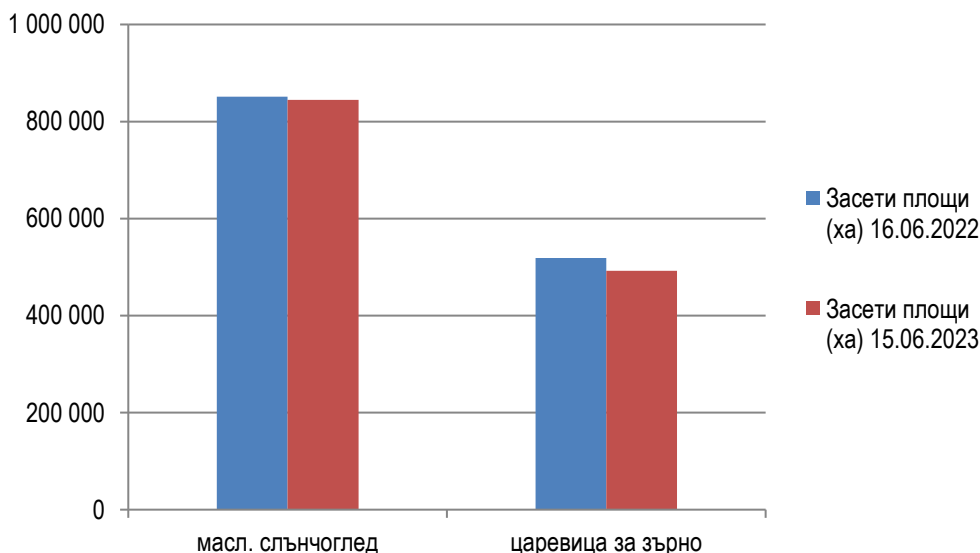
Оперативните данни към 15 юни 2023 г. сочат увеличение на засетите площи с пролетен ечемик с 20,4% спрямо същия период на 2022 г. Известно намаление на годишна база е налице при площите с маслодаен слънчоглед (с 0,7%) и царевица за зърно (с 5,1%).

Засети площи с пролетници към 16.06.2023 г., ха

	16.06.2022	15.06.2023	Изменение на годишна база, %
маслодаен слънчоглед	850 961	844 588	-0,7%
царевица за зърно	518 888	492 581	-5,1%
пролетен ечемик	1 416	1 705	20,4%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Засети площи с маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 15.06.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

Площи и производство на тютюн към 15.06.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Производство (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 752	2 175	-	0,4	-	0,7	-	175	24,1%	-	-	-
Тютюн-Вирджиния	553	303	-	-	-	-	-	-	-45,2%	-	-	-
Тютюн-Бърлей	183	139	-	-	-	-	-	-	-24,0%	-	-	-

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Разсадените площи с тютюн тип „Ориенталски“ са с 24,1% над нивото отпреди една година. Съществено изостава разсаждането на тютюн от типовете „Бърлей“ (с 45,2%) и „Виржиния“ (с 24%).

През изминалата седмица са прибрани първите количества тютюн тип „Ориенталски“.

1.2 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

На този етап засадените открити площи с пипер, домати, картофи и зеле са с между 4,7% и 28,6% по-малко в сравнение с година по-рано, като най-чувствително намаление е налице при зелето. Същевременно, при засадените площи с ягоди, краставици, дини и пъпеши се наблюдава повишение в рамките на 2% - 7%.

Към средата на м. юни 2023 г. продукцията от ягоди, картофи и зеле изостава респективно с 5,1%, 35,1% и 44,5% на годишна база. Това се обяснява донякъде с по-бавния темп на реколтиране на площите тази година, като при зелето и ягодите се отчитат и по-ниски средни добиви.

Общото производство на оранжерийни домати и краставици от началото на 2023 г. досега е съответно с 1,2% и 20,9% под миналогодишното.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 15.06.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
									Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023				
Картофи	8 157	6 316	282	172	4 380	2 843	1 553	1 653	-22,6%	-39,0%	-35,1%	6,4%
Зеле	434	310	86	56	1 909	1 059	2 220	1 891	-28,6%	-34,9%	-44,5%	-14,8%
Дини	2 980	3 165	-	-	-	-	-	-	6,2%	-	-	-
Пъпеши	1 665	1 781	0,2	-	0,6	-	300	-	7,0%	-	-	-
Пипер на открито	1 952	1 860	-	-	-	-	-	-	-4,7%	-	-	-
Домати на открито	1 663	1 375	-	-	-	-	-	-	-17,3%	-	-	-
Краставици на открито*	254	266	3	-	12	-	400	-	4,7%	-	-	-
Ягоди на открито	860	877	758	749	4 246	4 029	560	538	2,0%	-1,2%	-5,1%	-3,9%
Домати в оранжерии	372	383	143	149	5 452	5 389	3 813	3 617	3,0%	4,2%	-1,2%	-5,1%
Краставици в оранжерии	290	258	210	167	12 107	9 575	5 765	5 734	-11,0%	-20,5%	-20,9%	-0,5%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

* вкл. и корнишони

1.3 Площи и производство от трайни насаждения

Вследствие на по-късия старт на беритбената кампания и формирания малко по-нисък среден добив до момента, засега продукцията от череши е с 62,5% под отчетената по същото време на 2022 г.

В начален етап е прибирането на реколтата от кайсии, вишни и малини.

Площи и производство от трайни насаждения към 15.06.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
кайсии	3 017	2 796	89	5	469	21	527	420	-7,3%	-94,4%	-95,5%	-20,3%
череша	10 186	10 475	4 837	1 921	20 634	7 745	427	403	2,8%	-60,3%	-62,5%	-5,6%
вишни	1 300	1 252	31	4	84	18	271	450	-3,7%	-87,1%	-78,6%	66,1%
малини	1 861	1 831	30	4	16	7	53	175	-1,6%	-86,7%	-56,3%	230,2%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.4 Площи и производство от етерично-маслени култури

Събраното към 15 юни 2023 г. количеството розов цвят е с 9,6% по-малко в сравнение с година по-рано, основно поради по-ниския среден добив от декар.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 15.06.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	16.06.2022	15.06.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодайна роза	5 098	4 668	4 320	4 235	11 179	10 110	259	239	-8,4%	-2,0%	-9,6%	-7,7%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

От началото на пазарната 2022/23 година до 18 юни 2023 г. през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени общо 1 026,4 хил. тона пшеница (в т. ч. 15,5 хил. тона през последната седмица), което представлява намаление с 21,5% на годишна база. Сходно изоставане (с 21,3%) се наблюдава и при експорта на ечемик през порта, като през последната седмица не са преминавали товари със зърнената култура.

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевича и 4% от този на слънчоглед.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	04.07.2021 – 18.06.2022	04.07.2022 – 18.06.2023	Изменение на годишна база
пшеница	1 307 435	1 026 398	-21,5%
ечемик	87 725	69 065	-21,3%
рапица	0	11 014	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2022 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли 2022 г. – март 2023 г. извън страната са реализирани 2 638,7 хил. тона пшеница, 115,8 хил. тона ечемик и 219,9 хил. тона рапица. Сравнявайки с аналогичния период на миналия сезон се наблюдава намаление на експорта на трите основни есенни култури както следва: пшеница – с 39,7%, ечемик – с 69,7% и рапица – с 19,6%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

При липса на отчетено количество за последната седмица, общият експорт на царевица през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на септември 2022 г. до момента е с 30,4% под миналогодишния. Износът на слънчоглед през порта остава в застой.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	05.09.2021 – 18.06.2022	05.09.2022 – 18.06.2023	Изменение на годишна база
царевица	685 864	477 499	-30,4%
слънчоглед	0	14 494	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е отчетен експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2022 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за общия износ на царевица и слънчоглед през периода септември 2022 г. – март 2023 г. сочат годишно намаление съответно с 53,6%, до 548,9 хил. тона и с 4,1%, до 407,2 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2022 г. за есенните и м. септември 2022 г. за пролетните култури) до 18 юни 2023 г. не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през деветте месеца от началото на пазарната 2022/23 година в страната са внесени 43,9 хил. тона пшеница и 42,6 хил. тона рапица, което е респективно с 16,7% и 17,3% под нивото отпреди една година. Вносът на ечемик за периода възлиза на 6,3 хил. тона, при едва 1,3 тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември 2022 г. – март 2023 г. се наблюдава спад на вноса на царевица с 39,2% на годишна база, до 40,3 хил. тона и същевременно нарастване на доставките на слънчоглед с 13,1%, до 653,6 хил. тона.

2.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през първите три месеца на 2023 г. в страната са внесени 89,4 хил. тона пресни зеленчуци и 95,3 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 5,9% повече и с 11,3% по-малко спрямо същия период на 2022 г.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-големите доставки на картофи (с 2,8 хил. тона или 17%) и домати (с 1,9 хил. тона или 8,4%). Повече са и внесените тикви, лукови зеленчуци, краставици и корнишони, патладжани, пиперки и бобови зеленчуци (основно грах) – с между 3,7% (тикви) и 87,3% (бобови зеленчуци). Същевременно, доставеното количество зеле спада с 1,9 хил. тона или 38,7%. Намалява и вносът на гъби (с 15,6%) и моркови и репи (с 22%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - март 2023 г., сравнено със същия период на 2022 г., тона

Поток	Продукти	януари – март 2022	януари – март 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	84 368	89 381	5,9%
	пресни плодове	107 413	95 286	-11,3%
Износ	пресни зеленчуци	12 186	12 212	0,2%
	пресни плодове	25 109	21 815	-13,1%

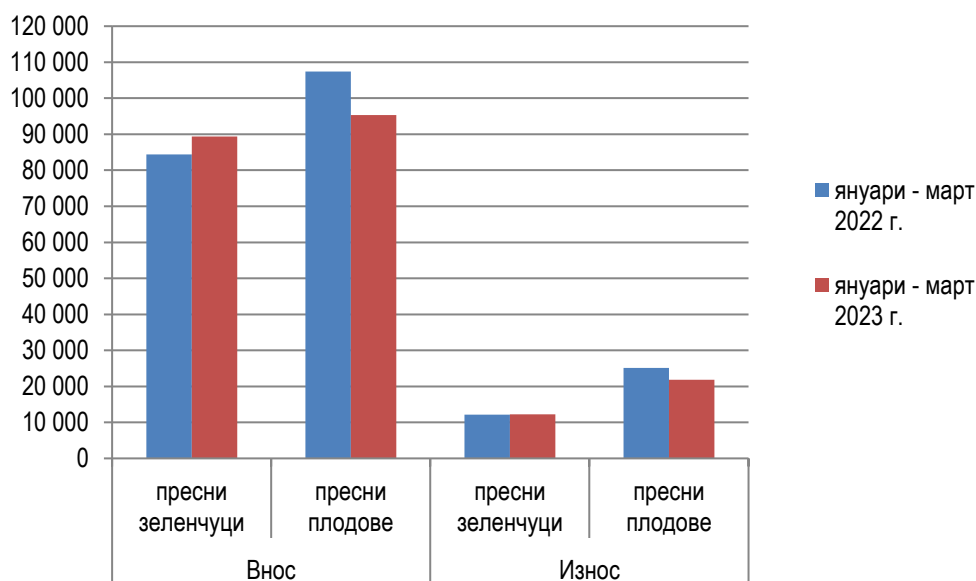
Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2022 г. и 2023 г.), обработени от МЗХГ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Над две трети от целия внос на пресни плодове през първите три месеца на 2023 г. се формират от цитрусови плодове и банани - общо 69,2 хил. тона – с 6,7% по-малко на годишна база. Сравнително голям дял (13%) заемат и доставките на ябълки, които спадат с близо 8 хил. тона или 38,4% на годишна база, до 12,5 хил. тона. Внесените количества грозде, черупкови

плодове, круши, ягоди, сливи и кайсии са с между 1,2% (грозде) и над два пъти (кайсии) повече в сравнение със същия период на 2022 г., докато при дините е налице намаление със 7,2%.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

През периода януари – март 2023 г. износът на пресни зеленчуци се запазва около миналогодишното ниво (+0,2%), възлизайки на 12,2 хил. тона. Експортът на пресни плодове се свива с 13,1% спрямо година по-рано, до 21,8 хил. тона.

Сравнявайки с аналогичния период на 2022 г. се наблюдава няколкократно увеличение на износа на марули и карфиол. Изнесените количества луковни зеленчуци, домати и гъби нарастват респективно с 2,5%, 10,7% и 69,9% на годишна база, докато при реализацията на пиперки, краставици и корнишони, тикви, моркови и репи, бобови зеленчуци, патладжани и картофи е налице намаление в границите от 3,7% (краставици и корнишони) до 83,2% (картофи).

Отчетеният износ на пресни плодове през първите три месеца на 2023 г. представлява главно реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове. На годишна база, нараства експортът на черупкови плодове (с 8,1%), круши (със 74,7%), ябълки (с 94,9%) и дюли (над пет пъти). По-малко са реализираните извън страната количества ягоди (с 4,1%), дини (с 37,4%), грозде (с 45,9%) и сливи (с 95,1%).

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 14 юни 2023 г. се наблюдава известно поевтиняване на царевичната и слънчогледата, съответно с 0,7% и 3,7% на седмична база. Без промяна остават изкупните цени на хлебната и фуражната пшеница.

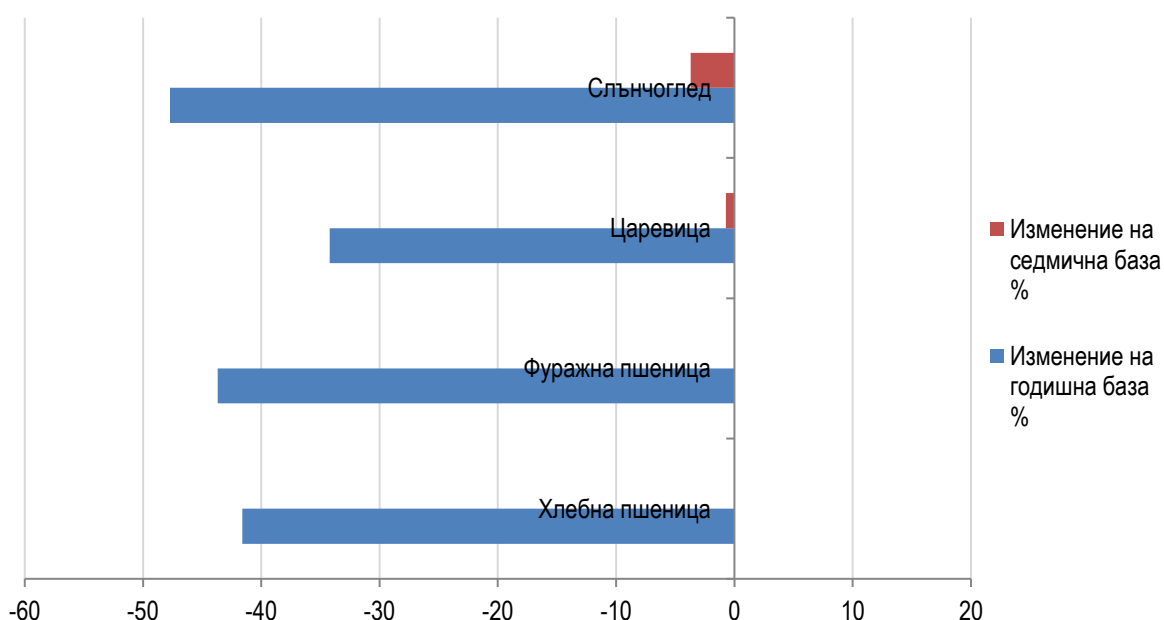
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 14.06.2023 г., лв./тон без ДДС

	15.06.2022	07.06.2023	14.06.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	714	417	417	-41,6	0,0
Фуражна пшеница	698	393	393	-43,7	0,0
Ечемик	*	*	*	-	-
Царевица	634	420	417	-34,2	-0,7
Слънчоглед	1 343	729	702	-47,7	-3,7
Рапица	-	-	-	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ.

Цените на основните зърнени и маслодайни култури продължават да се движат съществено под нивата отпреди една година, като намалението е в границите от 34,2% (царевица) до 47,7% (слънчоглед).

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 14.06.2023 г.

3.2 Плодове и зеленчуци

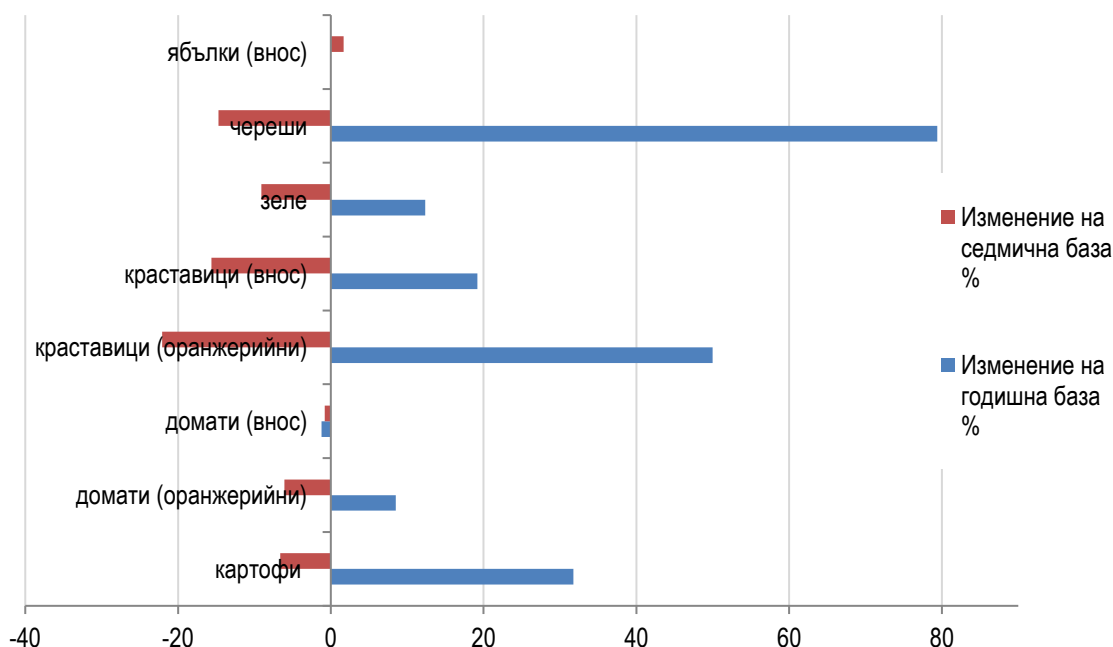
Седмичните ценови изменения при предлагането на едро на основни плодове и зеленчуци на тържищата са предимно в посока надолу. Доматите и краставиците (български оранжерийни и внос), картофите, зелето и черешите се продават от 0,8% до 22,1% по-евтино, отколкото през предходната седмица. Единствено цената на вносните ябълки нараства - с 1,7%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 16.06.2023 г., лв./кг

	17.06.2022	09.06.2023	16.06.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,07	1,51	1,41	31,8	-6,6
домати (оранжерийни)	2,70	3,12	2,93	8,5	-6,1
домати (открити площи)	-	-	-	-	-
домати (внос)	2,50	2,49	2,47	-1,2	-0,8
краставици (оранжерийни)	1,60	3,08	2,40	50,0	-22,1
краставици (внос)	1,72	2,43	2,05	19,2	-15,6
пипер (зелен)	-	-	-	-	-
пипер (червен, внос)	-	-	-	-	-
зеле	0,89	1,10	1,00	12,4	-9,1
дини	-	-	-	-	-
пъпеши	-	-	-	-	-
праскови	-	-	-	-	-
череша	2,62	5,51	4,70	79,4	-14,7
ябълки (внос)	-	1,79	1,82	-	1,7
сливи	-	-	-	-	-
круши	-	-	-	-	-
десертно грозде	-	-	-	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 16.06.2023 г.

Към средата на м. юни 2023 г. почти всички плодове и зеленчуци, налични на тържищата по това време на годината, се предлагат на по-високи цени в сравнение с година по-рано. Най-значително поскъпване на годишна база е налице при черешите (със 79,4%) и оранжерийните краставици от местно производство (с 50%). Цените на българските оранжерийни домати, зелето, вносните краставици и картофите са нараснали в рамките на 8,5% - 31,8%. Изключение прави цената на едро на вносните домати, която е с 1,2% под миналогодишната.